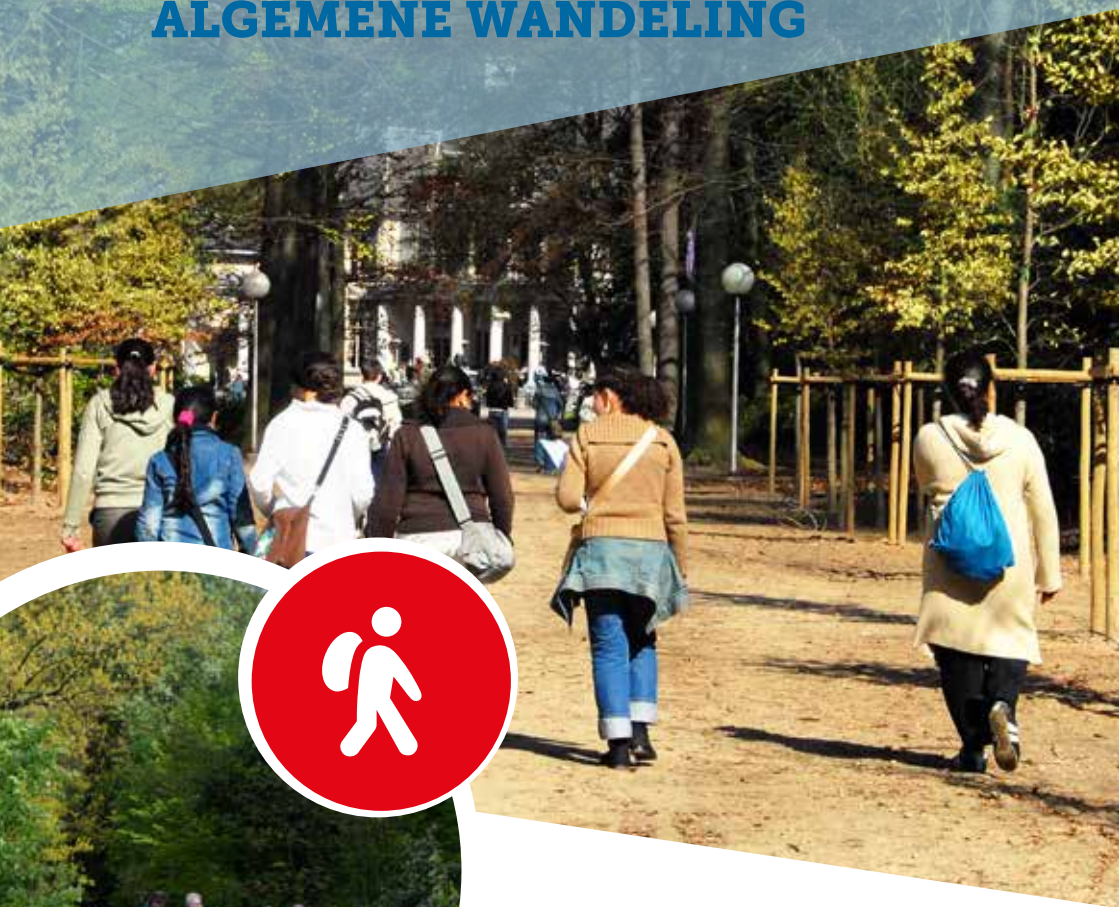

RIVIERENHOF

RIVIERENHOF

ALGEMENE WANDELING

Provincie
Antwerpen

De deputatie van de provincie Antwerpen

Voorzitter

Cathy Berx, gouverneur

Leden

Luk Lemmens

Ludwig Caluwé

Jan De Haes

Kathleen Helsen

Provinciegriffier

Maarten Puls

V.U.: Peter Verdyck,
directeur Provinciale Groendomeinen
Regio Antwerpen (PGRA).

D/2021/0180/09

Herziene oplage: voorjaar 2021.

Deze brochure is gedrukt op
ecologisch verantwoord
100% gerecycleerd papier.

ALGEMENE INFORMATIE

- Openingsuren park: 6u30–22u30.
- Afstand wandeling: 4 km
- (Inkorten kan met behulp van de plattegrond op pagina's 10-11.)
Op sommige plaatsen is een inkorting mogelijk
- Duurtijd: 1 ½ u.
- Wandelpad toegankelijk met kinderwagen of rolwagen.
(behalve knuppelpad 10: ga links rond vijver).
- Honden steeds aan de leiband.
- De meeste bezoekers hebben groot respect voor alle planten, paddenstoelen, struiken, bomen en het dierlijke leven in het Rivierenhof. Het opzettelijk beschadigen, het plukken of vangen van organismen wordt hier niet getolereerd.
- Geen vogels voederen; er is genoeg natuurlijk voedsel voorhanden in het park.

ROUTE

- Het kasteel Rivierenhof is het vertrek- en eindpunt van deze wandeling.
- Volg de rode paaltjes en de aanwijzingen in deze brochure.
- De plattegrond met aanduiding van het traject vind je op pagina's 10-11.
- Contacteer voor meer inlichtingen de domeinwachters in het onthaalgebouw (T 03 360 52 18).

START: TERRAS KASTEEL RIVIERENHOF

De wandeling start aan het terras van het kasteel Rivierenhof. ① De voorgevel van het kasteel bestaat uit een hoofdgebouw met links en rechts een zuilengang die de verbinding maakt met de wederzijdse zijgebouwen. Het linkerzijgebouw was vroeger het koetshuis en werd omgebouwd tot galerij voor kunsttentoonstellingen. Het rechterzijgebouw was vroeger de oranjerie waar de kuitplanten overwinterden. Aan hetzelfde gebouw zie je tussen het eigenlijke kasteel en het rechterzijgebouw een klokbel hangen waarmee men vroeger het personeel verwittigde.

De vijver voor het kasteel heeft de vorm van een spiegel. Van op verschillende plaatsen zie je de weerspiegeling van het kasteel in het water. De vijver maakt deel uit van het tuinaanlegconcept, gebaseerd op de Renaissancetuinen van Versailles.

Van op het terras gezien, vertrekken langs beide kanten van de spiegelvijver 2 dreven die de weidsheid van het domein onderstrepen.

Achter de spiegelvijver loopt een brede beukendreef door tot aan een rond punt waarop Atlasbeeld op een sokkel. Dit beeld accentueert optisch een ver punt om het dieptezicht te stimuleren. Deze beide aanlegvormen spelen in op de gewaarwording van het perspectief. Als toemaatje staan aan weerszijden van de spiegelvijver twee grote stenen vazen op sokkel.

Aan de linkerkant van de spiegelvijver zie je een monument met borstbeeld van Provinciegriffier J. Schobbens. Dit is een aandenken aan zijn inzet tot aankoop van het Rivierenhof als openbaar park voor de bevolking door het Provinciebestuur van Antwerpen.

SPEELTUIN

Ga naar rechts en na enkele stappen kom je aan de speeltuin ② die in 2018 gebouwd werd rond een middeleeuws thema. De speeltoestellen zijn vervaardigd uit natuurlijke materialen. Delen van de speeltuin zijn toegankelijk gemaakt voor rolstoelgebruikers. Vanaf deze standplaats zie je in de winter de zichtas tussen het kasteel Rivierenhof en het Sterckshof.

JEZUÏTENPOORT

Aan het eerste kruispunt zie je rechts in de verte een grote, bakstenen inkompoort: de Jezuïetenpoort. Deze poort was vroeger de eigenlijke inkom voor de kasteelbewoners. De poort werd in 1741 door de Jezuïeten gebouwd.

SPROOKJESHUIS ③

Sla links af. In de bocht zie je een grote libanonceder die geplant werd bij de inhuldiging van het Rivierenhof in 1923. Het kleine bakstenen gebouw met torentje maakte vroeger deel uit van een rustig prieel met beeld, 'Treurend Meisje' (J.Andries Laumans). Het werd omgebouwd tot een Sprookjeshuis met een sprookjestuin. Hier kunnen de allerkleinsten komen luisteren naar de allermooiste verhalen. Kinderen komen tijdens de week met de klas op bezoek maar ook iedere zondagmiddag gaat de magische poort van het Sprookjeshuis open voor kinderen vanaf 6 jaar, meer info op pagina 17.

MERKWAARDIGE BOMEN

Blijf dit pad volgen, aan de linkerzijde zie je enkele merkwaardige bomen, waaronder een lindeboom, geplant bij de viering van 70 jaar Rivierenhof. Iets verder staan de doodsbenederenboom en de kurkboom. Een beetje verder zie je aan je rechterzijde een amberboom. Aan de linkerkant kom je nog een mooi exemplaar van een driestammige berk tegen, vergezeld door twee grauwe abelen.

LANGS DE VIJVERRAND

④ Ga aan de eerste zijweg rechtsaf en steek een houten bruggetje over. Blijf de weg langs de vijverrand volgen. Je passeert rechts twee gele essen en een grote treurbeuk. Tegenover de ranke Italiaanse populier vlak voor je, ruik je aan de geurtuin de *Poncirus trifoliata* (een vorstbestendige citrusplant) met zijn welriekende, gele vruchten.

STERCKSHOF

Loop verder over de houten brug en ga naar de ronde overdekte hut. Vanuit deze schuilhut heb je een mooi zicht op het kasteel Sterckshof ⑤. In de vijver rond de hut kan je regelmatig wilde eenden, meerkoeten, waterhoentjes en kokmeeuwen waarnemen.

ROBINIA'S

Verlaat de overdekte zitplaats en ga naar rechts. Aan de eerste zijweg rechts zie je enkele robinia's. De verharde weg gaat daar over in een zandpad. Volg dit pad.

RATELAAR EN BREEDBLADIGE ORCHIS

Ga rechtsaf en wandel over een sas van de afwateringsgracht. Draai links naar het betonnen bruggetje over het Schijn en steek dit over. Hierna volg je de rivier stroomopwaarts naar links. Terwijl je verder wandelt, zie je rechts een hooiveld dat meer en meer door riet wordt ingenomen. In dit weilandje kan je de ratelaar en breedbladige orchis vinden. Hier zie je ook, even verder, een dreefbeplanting met essen. Bijna op het einde van de dreef, aan de weg-splitsing, zie je links de grote vijver of visvijver.

brede orchis

VISSENDE VOGELS ⑥

Ga voor de vijver naar links en volg de vijverrand. Deze vijver heeft verstevigde oevers en er werden vooroevers aangebracht. De hierop groeiende waterplanten vormen een veilige schuilplaats voor jonge visjes. Gedurende de wandeling langs deze vijveroever zie je in de vijver, aan de overkant, een eilandje. De bomen hier zijn ideale uitkijkposten voor de blauwe reiger en aalscholvers. Ook de ijsvogel kiest deze plek om te vissen. Op de vijver zitten regelmatig verschillende vogelsoorten zoals de kokmeeuw, de fuut, wilde eenden, Canadese ganzen, waterhoentjes en meerkoeten. ... In de zomer kan je hier soms een visdief aan het werk zien.

blauwe reiger

Links van het wandelpad zie je enkele oude schapenweiden die nu als bloemenweiden worden beheerd. Hier bloeien de koekoeksbloem en grote ratelaar weelderig. Iets verder staat een reuzengrote oosterse plataan. Blijf de vijverrand volgen tot aan de boogbrug. Aan de overzijde zie je het nieuwe clublokaal van RSMB, Rivierenhof Scheepsmodelbouw. Ga de brug niet over, maar vervolg je weg langs de oever van de kleine viskom. Aan de oever staan: moerasedijk, catalpa, moerascypres en rode beuk.

STERKE CATALPA

Ga aan het einde van deze kleine viskom naar links. Op de hoek ligt een catalpa die verwoede pogingen doet om met nieuwe, opgerichte takken in leven te blijven.

ACHTERZIJDE OPENLUCHTTHEATER ⑦

Een eindje verder stap je over de brug, boven de hier prachtig meanderende rivier. Ga hier onmiddellijk naar links. Volg een tijdje de oever van de Schijn en loop langs de achterzijde van het Openluchttheater. Links, op de oeverboord met de Schijn zie je een rijbeplanting met moerascypresen. In de herfst is deze naaldboom prachtig roestbruin gekleurd. Het is één van de weinige naaldbomen die in de winter zijn naalden verliest.

Wat verder groeit er aan de linkerkant een tulpenboom. In de lente draagt deze boom prachtige tulpachtige bloesems. Aan het einde van de weg zie je rechts een monumentale, laagvertakte beuk.

ATLAS ⑧

Stap verder naar de open, ronde locatie met in het midden het Atlasbeeld. Dit beeld vormt het eindpunt van de zichtas vanuit het kasteel. Voor je zie je de 6-beukendreef die de Atlasrotonde verbindt met de spiegelvijver. In de mooi aangelegde vijver weerspiegelt het kasteel. Vogels die je hier regelmatig kan horen zingen zijn de boomklever en de boomkruiper. Soms roffelt er een grote bonte specht. Ook de eekhoorn kan je hier aantreffen.

Wandel door de Zesbeukendreef naar de spiegelvijver en ga aan de vijver onmiddellijk naar rechts. Een smal paadje leidt je tussen rododendrons het achterliggende bos in. Stap eerst links over een gemetste duiker die de vroegere voedingsgracht van de spiegelvijver overdekte en vervolg de weg rechtdoor tot aan de beukendreef tussen kasteel en openluchttheater.

msdiel

fuut

Provinciaal Groendomein Rivierenhof
 Turnhoutsebaan 246, 2100 Deurne
 03 360 52 18, rivierenhof@provincieantwerpen.be
 Vrije toegang van 6u30 tot 22u30

Toegankelijk Rivierenhof
 Alle grijze paden zijn geasfalteerd

Legende

Horeca	Minigolf
Informatie	Kasteel
Kasteel	Sprookjeshuis
Openluchttheater	Speelbos
	Rozentuin
	Sprookjeshuis

500 m

Tuintroostaan

Scholen / Wapengaan

Raerwijver

Wapengaan

Hansik / E303
Turnhout / E34

Doolhof	Azaleatuin	Speeltuिन
Arboretum	Kinderboerderij	Verkeertuin
Bomenhoroscoop	Bus	
Pinetum	Tram	

OPENLUCHTTHEATER

Ga naar rechts. Je staat bij de hoofdingang van het Openluchttheater. ⑨ Dit amfitheater wordt uitgebaat door de Arenbergsschouwburg, één van de Antwerpse cultuurhuizen. Het werd opgericht in 1953 en gerenoveerd in 1998. Tijdens de zomermaanden worden hier talrijke concerten gegeven.

NATTE GRONDEN

Vanaf de hoofdingang ga je linksaf. Zo kom je bij een houten brug. Steek hier over. Je komt nu in het ecologische gedeelte van het park, waar zo weinig mogelijk wordt ingegrepen. Deze laaggelegen grond is veel vochtiger en moerassiger. Daarom noemen we dit deel van de Schijnvallei 'de Kwacht'. Naast de specifieke flora van moerasplanten is er ook een grote rijkdom aan vogels.

ZWARTE ELS

Ga even verder linksaf en volg de lange dreef met zwarte els tot op het einde. Links en rechts zie je gele lis en rode kornoelje.

Deze variëteit van de zwarte els werd in het najaar van 2013 aangeplant, ter vervanging van de canadapopulieren die in slechte staat waren.

KNUPPELPAD

Aan het einde van deze wandeldreef ga je naar rechts. Iets verder draai je linksaf tot aan de houten brug. Het houten knuppelpad ⑩ voert je tussen de moerasvegetatie. Je vindt hier o.a. kattestaart, gele lis, moeraspirea en koekoeksbloem. Soms word je opgeschrikt door de schelle roep van de felblauw-oranje gekleurde ijsvogel. Op het einde van het kronkelende wandelpad kom je bij een volgende brug.

KINDERBOERDERIJ

Eens over de houten brug ga je naar rechts om zo op de grote wandeldreef te komen. Dit is een zwarte elzendreef. Volg deze dreef naar links en kom uit bij een T-kruispunt. Ga hier naar links de hoofddreef (Parkweg) in. Je komt voorbij de Kinderboerderij. ⑪ Deze werd opgericht in 1975. Maak kennis met het boerenleven en ontdek wat onze dieren kunnen geven. Je kan er terecht voor een warme ontmoeting met schapen en geiten, kippen en koeien, paarden, pony en ezel, varkens en konijnen ...

Iedereen is welkom op de boerderij: vrije bezoeken voor jong en oud en in klasverband kan je onder begeleiding de boerderij bezoeken. De hoofddreef bestaat hier ⑫ uit eikenbomen.

Even verder is er een dreefbeplanting met beuken voorzien. Rechts is de rozentuin **13** waar je even naar de omvangrijke rozencollectie kan gaan kijken. Dit rosarium werd in 2019 volledig heraangelegd. Na de werken werd het mogelijk om rozencollecties op deze locatie op een milieuvriendelijke wijze te onderhouden. De vorige, oorspronkelijke rozentuin werd aangelegd in 1926 door architect Guillaume De Bosschere. Het is een rechthoekige, formele tuin van 0,8 ha, omsloten met pergola en een haag van liguster en rododendron. In 1990 werd de tuin al eens gerenoveerd. De rozen groeien trouwens in het gezelschap van het beeld 'De Naakte Danseressen' van Pol Van Esbroeck. (° 1911 - + (overleden) 2010)

Met zijn ca. 8 600 rozelaars en 410 verschillende variëteiten aan floribunda-, polyantha-, thee-, moschata- en miniatuurrozen geeft de rozentuin een goed overzicht van de verschillende groepen die bij rozen kunnen voorkomen.

KWEEKSERRES

Terug uit de rozentuin, volg je de hoofddreef tot je de kweekserres van het domein aan je linkerzijde hebt. Hier worden bloemen, planten en bomen voor het park gekweekt. Daarnaast wordt er veel aandacht besteed aan een kweekprogramma met exotische zaden.

ONTHAALGEBOUW

Draai naar rechts en kom uit bij het onthaalgebouw. Deze villa werd gebouwd voor een van de vorige eigenaars van het park en heeft daarna nog gediend als slaapvertrek voor het internaat van de Landbouwschool. Nu dient het als permanente informatie- en ontvangstruimte van onze domeinwachters. Ze houden een oogje in het zeil, waken over het park en zijn een belangrijk aanspreekpunt.

Daarnaast gidsen ze geregeld klassen en andere groepen doorheen het domein, meer info op pagina 17.

Rechts van de weg zie je een blauw-wit gebouwtje: de Bijenhal. **14**
Aan het einde van dit paadje volg je de klinkerweg, richting hoofddreef.

IJSKELDER **15**

Voor je aan de hoofddreef komt, zie je rechts een betonnen brug met ijzeren leuning. Langs deze brug kom je in het beukenbos 'de ster'. Links zie je een heuvel waaronder vroeger een ijskelder zat. Zoals in vele kasteeldomeinen werd hierin voornamelijk jachtwild bewaard. Schaduwgevende beuken zorgden voor de nodige afkoeling in de zomer. Er stond vroeger ook een klein tempeltje met het beeld van Diana, godin van de jacht.

Deze vervallen ijskelder wordt hersteld als winterverblijfplaats voor vleermuizen.

BEUKEN EN RODODENDRONS

Volg de weg die rond de open plaats loopt. Rechts zie je de dikke stammen van de hoge beuken. De onderbegroeiing bestaat hoofdzakelijk uit rododendrons. In de vroege lente tref je hier enkele van de typische voorjaarsbloeiers aan zoals bosanemoon, boshyacint, speenkruid en salomonszegel. In de herfst vind je er prachtige zwammen en paddestoelen.

STINZENPLANTEN

Vervolg je weg naar en over de betonnen brug. Zo loop je langs de achterzijde van het kasteel en kom je bij de speeltuin. Ga ter hoogte van het kasteel naar links. Aan de achterzijde van het kasteel ligt een kleine weide met stinzenplanten. Dit zijn vooral lentebloeiers die klassiek in de omgeving van een kasteel werden voorzien omwille van de curiositeit. Deze weide wordt doelgericht beheerd om dit bloemrijke aspect te behouden.

EINDE VAN DE WANDELING

Aan de hoek van het kasteel gekomen ga je naar rechts. Zo kom je terug op de hoofddreef voor het kasteel. Hopelijk heb je dankzij deze wandeling een beter zicht gekregen op de geschiedenis en de vele mogelijkheden van dit grote domein aan de rand van de stad. Bedankt voor je bezoek, tot volgende keer!

PUBLIEKSAANBOD RIVIERENHOF

Tussen het groen is steeds verrassend veel te doen! De sportterreinen en –clubs komen tegemoet aan elke sportliefhebber, terwijl de uitgestrektheid van het park de kans geeft om heerlijk te luieren, te fietsen, te wandelen en om te genieten van de ontspannende omgeving.

Bezoekers die zich graag meer verdiepen in de natuur kunnen deelnemen aan gratis themawandelingen: op stap met onze domeinwachters.

Wat het park te bieden heeft zetten wij ook graag in de verf met vrij toegankelijke evenementen. Het Rozenfeest, Ecodroom en het Vertelfeest belichten elk op hun manier de eigenheid van het Rivierenhof en geven de kans aan bezoekers om deze groene parel op een andere manier te ontdekken.

SCHOLENAANBOD RIVIERENHOF

Voor de generatie van de toekomst zijn er, naast verschillende natuuractiviteiten, begeleide klasbezoeken in de Kinderboerderij en het Sprookjeshuis. Meer info op onze website www.provincieantwerpen.be rivierenhof.

WANDELINGEN OP AANVRAAG

Wil je met een groep komen wandelen onder begeleiding van een gids? Dat kan! Meer info op onze website www.provincieantwerpen.be rivierenhof.

SPROOKJES OP ZONDAG

Je kan in het sprookjeshuis een vertelling op zondag bijwonen, hiervoor moet je wel reserveren. Meer info op onze website www.provincieantwerpen.be rivierenhof.

Voor meer informatie over de mogelijkheden, evenementen en activiteiten in het Rivierenhof kan u terecht bij onze domeinwachters (T 03 360 52 18) of op onze website www.provincieantwerpen.be rivierenhof.

GESCHIEDENIS RIVIERENHOF

De naam Rivierenhof, voorheen 't Goed ter Rivieren', vindt zijn oorsprong in het feit dat het domein aan het Schijn gelegen is.

De eerste aanleg als buitenverblijf situeert zich in de 16e eeuw. De Antwerpse koopman Magnus van Bullestraeten liet het kasteel bouwen in Vlaamse renaissancestijl. Daarna werd het goed achtereenvolgens eigendom van Jan De Cortes, van Josse van de Cruyce – Snellinx en van de Jezuiten (1618).

Bij de opheffing van deze orde werden de gronden verbeurd verklaard. In 1776 werd J.B. Cogels, bankier te Antwerpen, de nieuwe eigenaar. Deze gaf opdracht aan M. De Wailly, architect van Lodewijk XVI, om het kasteel in neo-classicistische stijl aan te passen. De aanleg van de tuinen werd toevertrouwd aan een Hollands hofarchitect.

Na de dood van opvolger Albert Cogels werd het landgoed, eigendom van Georges Cogels, burgemeester van Deurne. Na openbare verkoop in 1889 werd het domein toegewezen aan mevrouw Louisa Bosschaert – Cogels. Na haar overlijden bleven de erfgenamen in onverdeeldheid. Al vlug lieten grondspeculanten hun interesse blijken. Onder impuls van provinciegriffier J. Schobbens wilde men het domein ten dienste stellen van de bevolking.

Zo werd op 6 juni 1921, na openbare verkoop, het domein (87 ha) aangekocht voor 5.050.000 BEF (€125.186)

Het domein werd dan aangepast ten behoeve van het publiek en op 7 mei 1923 als openbaar domein ingehuldigd. Aan de linkerkant van de spiegelvijver zien we een monument met borstbeeld van provinciegriffier J. Schobbens als aandenken aan zijn inzet bij de aankoop van het Rivierenhof als openbaar park voor de bevolking.

GESCHIEDENIS STERCKSHOF

Voor de 13e eeuw bevond zich op de plaats van het kasteel Sterckshof een versterkte hoeve, omringd door een gracht. Deze Schranshoeve, die de 'Hoofvonder' of 'Hooftvunder' werd genoemd (wat hoofbrug betekent), diende wellicht ter verdediging van een nabijgelegen brug over de Grote Schijnrivier. De hoeve groeide uit tot een versterkt landgoed, dat in 1525 werd verworven door koopman Gerard Sterck. Hij verbouwde het kasteel, dat voortaan het 'Sterckshof' heette, in Renaissancestijl. Het 'Sterckshof' wisselde herhaaldelijk van eigenaar. Uiteindelijk kwam het inmiddels erg vervallen landgoed in het bezit van de Jezuïeten van Lier. Na de opheffing van deze orde, werd het domein in 1776 openbaar verkocht aan bankier J. B. Cogels, die het samenvoegde met het landgoed 'Ter Rivieren'.

In 1921 kocht de Provincie het Rivierenhof, waarvan het 'Sterkshof' en de vlakbij gelegen neerhoeve, – de zogenaamde 'Sterckshoeve' – deel uitmaakte. Van het 'Sterckshof' stonden toen enkel nog een voorbouw van één verdieping met toren, de ingangspoort en achteraan wat gammele bijgebouwen overeind.

Reeds in 1922 tekende architect J.A. Van de Gucht de plannen voor de wederopbouw. Aan de hand van weergevonden grondvesten en iconografisch materiaal verrees in de jaren '30 een tot de verbeelding sprekende reconstructie. Tegelijk rijpte het idee om rond het kasteel een openluchtmuseum tot stand te brengen. Daartoe werd in 1934 de 'Vereniging Museum voor Vlaamsche Beschaving' opgericht.

Het provinciebestuur stelde in 1938 het 'Sterckshof' ter beschikking van deze vereniging. Onder impuls van conservator Joseph de Beer (1887–1953) werden in het kasteel volkskunde collecties samengebracht. Vermits een V-bom in 1945 de 'Sterckshoeve' vernielde en de provincie Limburg een openluchtmuseum plande in Bokrijk, werd het museumconcept na de Tweede Wereldoorlog herzien.

De provincie nam het museum in 1953 over en bestemde het tot Museum voor Kunstambachten. De collecties groeiden gestadig aan, zodanig zelfs dat de verzamelingen kostuum en textiel, fotografie en diamant in de jaren '70 en '80 elk in een eigen museum werden ondergebracht. Van 2002 tot 2014 werd het Zilvermuseum in het Sterckshof ondergebracht.

MEER INFO & ANDERE PUBLICATIES ONTDEKKEN?

Surf naar www.provincieantwerpen.be

- 🔍 Rivierenhof
- 🔍 Hof van Leysen
- 🔍 Vrieselhof
- 🔍 Kesselse Heide

BEZOEK OOK ONZE ANDERE GROENDOMEINEN:

Vrieselhof in Oelegem, Hof van Leysen in Antwerpen en Kesselse Heide in Nijlen.

PROVINCIALE GROENDOMEINEN REGIO ANTWERPEN

Departement Vrije Tijd

Turnhoutsebaan 246 | 2100 Deurne

T 03 360 52 18

rivierenhof@provincieantwerpen.be